

El lado oscuro del corazón 2

Eliseo Subiela, 2001

Una nova volada del poeta errant Olivero, ara pels carrers de Barcelona,
 tot cercant la dona que el faci volar

De nou pel costat invisible dels sentiments

Fa uns mesos vam poder veure en la programació de TCC VO *El lado oscuro del corazón*, la primera, l'aprenentatge al vol, la sorpresa. Vam sortir, després de veure la pel·lícula, que si bé no havíem après a volar sí que havíem somniat una estoneta. Allò que ens havien explicat i allò que havíem llegit a les crítiques ens havia convençut francament. Es tractava d'una pel·lícula insòlita i bella, plena de poesia i de realisme màgic, una història diferent, en la qual el protagonista buscava sense descans les claus de la seva existència i pugnava amb l'inexorable pas del temps.

El guió era construït a partir dels poemes i textos dels poetes Oliveiro Gironde, Juan Gelman i Mario Benedetti. I quedava bé. Qui no va veure's identificat amb el petit o gran poeta masculista que tots portem a dintre? Qui no va compartir dubtes i neguits vitals?

El lado oscuro del corazón havia estat el segon èxit comercial de Subiela després de *El hombre mirando al sudeste* (1986) i es va convertir,

juntament amb *No te mueras sin decirme a dónde vas* (1995) i *Pequeños milagros* (1997), en una mena de trilogia sobre la seva particular visió de l'amor. El film va ser un dels de major repercussió l'any de la seva estrena –per darrere de *Un lugar en el mundo* d'Adolfo Aristarain– i va ser escollit per tal de representar Argentina als Oscar, fet que va generar una gran polèmica.

Per què una segona part?

Potser la pressió dels productors? Quedava alguna cosa a dir? Segurament. Ara, però, la crítica no ha estat tant amable. Potser per allò que les segones parts mai van ser bones, se li han retret moltes coses. Després de la primera part, al director se'l va arribar a anomenar «poeta del cinema argentí» o «valuar de l'amor surrealista». El resultat, ara, segons la crítica, ha estat redundar en fórmules fàcils com la recitació que els seus personatges fan de textos de poetes de renom.

En aquesta segona part repeteixen també els actors: Darío Grandinetti, Sandra Ballesteros, Nacha Guevara i s'afegeix Ariadna Gil. Si ho recordem, a la primera part, era un

poeta qui passejava pels carrers de Buenos Aires, malencònics, que ja pressenteixen qui sap què, o pels carrers i bordells de Montevideo.

Anna (Sandra Ballesteros), la prostituta de Montevideo que havia fet volar a Oliveiro (Darío Grandinetti), sense haver mogut els peus de terra, al final va fugir. Ara el nostre poeta errant segueix buscant la seva dona ideal, aquella que el faci volar.

Coneix a Miranda, una dona amb atributs especials que enlluerna a Oliveiro. A ella l'anomenen l'anguila, perquè quan la besen s'electricitza fins al punt d'arribar a encendre – literalment– una bombeta només agafant-la amb la mà. Ella, a més d'atractiva, és estudiant de Física, una altra de les grans preocupacions d'Oliveiro: la llei de la gravetat. Però ella li demana que vagin a viure junts i que ell, d'una vegada, busqui una feina. La realitat de la convivència l'atura. La por a la trampa femenina fa que llanci a Miranda al forat menjadones que és el seu llit.

Seguint el lleu record d'Anna fa cap a Barcelona –exigències de la coproducció?– on la retroba. Però

s'acaba enamorant d'Alexandra, una artista de circ que escriu poesia

La crítica

La crítica retreu a Subiela la seva trajectòria plena d'obvietats, cursileries, tics i reiteracions mancades de profunditat. Per això l'anunci d'una segona part va aixecar crítiques. Segons la crítica no hi havia motius per fer una segona part de la pel·lícula. De fet, no hi ha moltes coses que distingeixin el que passa a la primera part del que passa en aquesta. El mateix Oliveiro, això sí, ara més calb, té les mateixes nèures existencials, obsessionat únicament en volar –follar com mai–, sense aprofundir en res més... Es passa per damunt de molts temes sense prendre'n cap en consideració. El recurs a les cites literàries (són dotze poetes llatinoamericans: Alejandra Pizarnik, Mario Benedetti, Octavio Paz, Antonio Machado i Vicente Huidobro, entre d'altres) es converteix en alguna cosa ja coneguda. Així no es fa poesia –això, ara, no ho aconseguim–, només es recita i els versos esdevenen simple ornament. Què és masclista? També. Subiela ho reconeix: «Oliverio siempre fue para mi un espacio para hablar de muchas cosas que sintetizaría en una: la masculinidad. Oliverio es un exponente de las fantasías, los miedos, y algunos lamentables y a veces conmovedores mitos con los que hemos sido educados la mayoría de los hombres crecidos en esta cultura.»

I què?

Però, d'altra banda, què hi ha de dolent en repetir una cosa ja vista. Cert que com a creador que és, a un director de cinema li puguem exigir certa creativitat. Però sempre ens han de sorprendre? Què hi ha de la nostra capacitat de sorpresa? Què hi ha de dolent en tornar a veure un cosa que

ja hem vist, en remirar allò que ja hem mirat, a repensar allò que hem repensat?

Per tant, no carreguem contra la pel·lícula. Sembla que a la crítica li està bé una mica de fantasia un cop. Dos és massa, volar no és possible i el que no es pot permetre és enganyar el públic amb paraules que rimen i que alleugereixen les ànimes. En canvi, sí que ens poden enganyar amb altres coses?!

Reafirmant allò que dèiem a favor, Subiela sap que allò que diu pot resultar una obvietat –potser ho és, com diuen els seus detractors– però no li importa. Aquesta pel·lícula pot tenir tots els tics i clixés de la manera de fer de Subiela, que ja s'havia mostrat a la primera part de *El lado oscuro del corazón*, a *No te mueras sin decirme a dónde vas* i *Pequeños milagros*. Malgrat tot, si t'agraden les bones estones, surts content de nou del cinema. Si ets crític i no t'agrada Subiela, millor no entrar-hi. Un vot de confiança per la voluntat del director de mantenir l'estil i la seva invitació a somniar i la seva fe en el poder de l'amor. Coses pitjors veiem! Deixem-nos portar!

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Eliseo Subiela
Guió: Eliseo Subiela
Producció: Enrique Cerezo, Gerardo Herrero i Luis Alberto Scaella
Fotografia: Teo Delgado
Música: Oswaldo Montes
So: José Luís Cáceres
Vestuari: Maria Gil
Nacionalitat: Argentina, Espanya
Any: 2001
Durada: 108 minuts

Equip artístic

Darío Grandinetti: Oliverio
Ariadna Gil: Alejandra
Nacha Guevara: la Mort
Sandra Ballesteros: Anna
Manuel Bandera: la Mort (personatge masculí)
Santiago Ramos: Joaquín
Pepe Novoa: Paco
Carolina Pelleritti: Miranda

Filmografia

2001

El lado oscuro del corazón 2

2000

Las aventuras de Dios

1997

Pequeños milagros

1996

Despábilate amor

1995

No te mueras sin decirme adónde vas

1992

El lado oscuro del corazón

1986

Hombre mirando al sudeste

1985

Últimas imágenes del naufragio

1980

La conquista del paraíso

1969

Argentina, mayo de 1969: Los caminos de la liberación

1963

The Long Silence